ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ ВС: ПРИЗНАЧЕННЯ ПОЗАПЛАНОВОЇ РЕВІЗІЇ ЯК СПОСІБ ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ СТОРОНОЮ ОБВИНУВАЧЕННЯ НЕВИЗНАЧЕНИЙ КПК ТА Є НЕДОПУСТИМИМ ДОКАЗОМ І НЕ МОЖЕ БУТИ ВИКОРИСТАНИЙ У МЕЖАХ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ВІДПОВІДНО ДО Ч. 2 СТ. 86 КПК[1]

Верховний Суд

Реферат. Постановою від 27 квітня 2020 року у справі № 335/2108/17 Верховний Суд сформулював правову позицію щодо допустимості результатів позапланової ревізії, призначеної в межах кримінального провадження. Касаційний суд погодився з апеляційним: частина 2 статті 93 КПК України визначає способи збирання доказів стороною обвинувачення (слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії, витребування й отримання від органів влади, підприємств, установ, організацій, службових і фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, інші процесуальні дії, передбачені Кодексом), і призначення позапланової ревізії серед них немає. КПК не наділяє таким повноваженням ні слідчих суддів, ні прокурорів, ні слідчих, тому результати подібних ревізій є недопустимими доказами і, відповідно до ч. 2 ст. 86 КПК, не можуть бути використані під час ухвалення процесуальних і судових рішень. Додатково Суд послався на пп. 12 п. 5 розділу XII «Прикінцеві положення» Закону України «Про прокуратуру», чинного з 15 липня 2015 року, за яким недопустимими є докази, отримані після початку кримінального провадження внаслідок реалізації органами досудового розслідування чи прокуратури повноважень, не передбачених КПК. Позиція має пряме практичне значення: висновок ревізії чи акт перевірки може стати доказом лише тоді, коли його отримано процесуально визначеним шляхом, а питання, що потребують спеціальних знань у фінансово-господарській сфері, доцільно вирішувати в передбачених Кодексом формах, зокрема через судову експертизу. До публікації редакція долучила тематично інший блок про участь психолога в опитуванні дитини в цивільному процесі: пункт 64 Керівних принципів Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей, норми статей 13, 43, 45, 74, 197 і 232 ЦПК України про залучення спеціаліста-психолога та допит малолітніх і неповнолітніх свідків, застосування за аналогією статті 354 КПК, а також рішення ЄСПЛ «Савіни проти України» від 18 грудня 2008 року (заява № 39948/06) щодо обов'язку заслуховувати дітей. Для слідчих, прокурорів, адвокатів і судових експертів матеріал слугує нагадуванням про межі процесуальних повноважень сторони обвинувачення та вимоги до допустимості доказів.

Ключові слова: Верховний Суд, правова позиція, позапланова ревізія, допустимість доказів, недопустимі докази, збирання доказів, сторона обвинувачення, стаття 93 КПК України, стаття 86 КПК України, Закон «Про прокуратуру», спеціаліст-психолог, опитування дитини в суді.

Legal Position of the Supreme Court: Ordering an Unscheduled Audit Is Not a Method of Evidence Gathering by the Prosecution Provided for by the Criminal Procedure Code, and Its Results Are Inadmissible Evidence That May Not Be Used in Criminal Proceedings Under Article 86(2) of the CPC

Verkhovnyi Sud.

Abstract. In its ruling of 27 April 2020 in case No. 335/2108/17, the Supreme Court addressed the admissibility of the results of an unscheduled audit ordered within criminal proceedings. Agreeing

with the appellate court, the Court noted that Article 93(2) of the Criminal Procedure Code of Ukraine sets out the ways in which the prosecution gathers evidence: overt and covert investigative actions, requesting and obtaining items, documents, information, expert opinions, audit reports and inspection acts from public authorities, legal entities, officials and individuals, and other procedural actions provided for by the Code. Ordering an unscheduled audit is not among them, and neither investigating judges nor prosecutors or investigators are empowered to do so. The results of such audits are therefore inadmissible and, under Article 86(2) of the CPC, cannot ground procedural or judicial decisions. The Court also relied on the Law of Ukraine «On the Prosecutor's Office», in force since 15 July 2015, under which evidence obtained after the start of proceedings through powers not provided for by the Code is inadmissible. The position matters in practice: audit findings may serve as evidence only when obtained through procedural channels, and questions requiring special knowledge in finance should be resolved in forms provided by the Code, notably forensic examination. The journal appends a separate block on the participation of a psychologist in interviewing a child in civil proceedings, citing the Council of Europe Guidelines on child-friendly justice, provisions of the Civil Procedure Code and the ECtHR judgment in Saviny v. Ukraine of 18 December 2008.

Keywords: Supreme Court of Ukraine, legal position, unscheduled audit, admissibility of evidence, inadmissible evidence, evidence gathering, prosecution, Criminal Procedure Code of Ukraine, Law on the Prosecutor's Office, child interview, specialist psychologist.

Першоджерело: *Постанова Верховного Суду від 27.04.2020 у справі № 335/2108/17.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 21.06.2021.*

References

1. Verkhovnyi Sud. Pravova pozytsiia VS: Pryznachennia pozaplanovoi revizii yak sposib zbyrannia dokaziv storonoiu obvynuvachennia nevyznachenyi KPK ta ye nedopustymym dokazom i ne mozhe buty vykorystanyi u mezhakh kryminalnoho provadzhennia vidpovidno do ch. 2 st. 86 KPK [Legal Position of the Supreme Court: Ordering an Unscheduled Audit Is Not a Method of Evidence Gathering by the Prosecution Provided for by the Criminal Procedure Code, and Its Results Are Inadmissible Evidence That May Not Be Used in Criminal Proceedings Under Article 86(2) of the CPC] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5230-pravova-pozitsiya-vs-priznachennya-pozaplanovoji-reviziji-yak-sposib-zbirannya-dokaziv-storonoyu-obvinuvachennya-ne-vinachen-kpk-ta-e-nedopustimim-dokazom-i-ne-mozhe-buti-vikoristanij-u-mezhakh-kriminalnogo-provadzhennya-vidpovidno-do-ch-2-st-86-kpk (onovlena versiia vid 21.06.2021). [in Ukrainian].

2. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 27.04.2020 u spravi № 335/2108/17 [Ruling of the Supreme Court of 27.04.2020 in Case No. 335/2108/17]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/89034958 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].